

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500 —; pentru particulari Lei 400 —; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300 —. În străinătate Lei 800 —. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6 —

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Noua lege a concordatului preventiv. — Stabilizare și bilanț. — Banca internațională a reparațiilor. — Alfred Nobel. — Situația. — *Cronică:* Necrolog. Asociația Burselor, București. Fuziuni de întreprinderi miniere și bancare românești. Fuziuni de bănci românești ardelenice. Carnetele de contribuabili. Cifre interesante și elocvente. — Convocare.

Noua lege a concordatului preventiv.

(Observațiuni critice).

(Urmare).

Legea îngreunează procedura și prin faptul că desbaterea de omologare dinaintea tribunalului o împarte în două părți și în două ședințe separate. Aname tribunalul decide mai întâiu asupra contestațiilor și apelurilor date în contra încheierilor judecătorului delegat cu privire la dreptul de vot al creditorilor și la înscrierea sau neînscrierea creanțelor în tabloul creditorilor, și în altă ședință — fixată înainte — decide asupra omologării concordatului. Bifurcarea aceasta este o imposibilitate procedurală, fiindcă hotărârea ce se dă asupra omologării concordatului este rezultatul desbaterii asupra contestațiilor în chestia admiterii creanțelor la vot, deci cele două ședințe sunt din punct de vedere procedural inseparabile, — sau trebuie să se decidă mai întâiu în mod definitiv asupra contestațiilor și atunci nu se poate fixa înainte desbaterea de omologare pe termen fix, pentru că nu se poate ști înainte când vor deveni definitive hotărârile premergătoare.

Este în contra naturei instituției concordatului, că în virtutea legii tribunalul la desbaterea de omologare este în drept să aprecieze, dacă garanțiile oferite de debitor și primite de creditor prin accep-

țarea concordatului sunt suficiente sau nu și mai departe dacă debitorul merită sau nu acordarea beneficiului concordatului preventiv. Nu există nici o rațiune ca justiția să-și octroieze în felul acesta tutela sa asupra creditorilor, cari singuri sunt în măsură și în drept să facă aprecierile menționate. Odată concordatul acceptat de către creditorii, și formele legale îndeplinite, rolul tribunalului se reduce în mod logic la confirmarea (omologarea) concordatului.

Nu este juridică dispoziția aceea, în sensul căreia dacă debitorul nu se prezintă în persoană fie la desbaterea tribunalului asupra cererii, fie la adunarea creditorilor și nici nu-și justifică absența, tribunalul stinge procedura fără nici o sancțiune pentru debitor și fără baremi a-l condamna la plata cheltuielilor cauzate creditorilor. Conform normelor generale de drept obligaționale, oferta făcută obligă pe ofertant până la acceptare sau revocare. Creditorii prin urmare s'ar putea declara asupra ofertei și în absența debitorului. Stingerea procedurii din cauza absenței debitorului nu este justificată și are și desavantajul, că compromite seriozitatea justiției, care astfel servește în anumite cazuri jocul și capriciile debitorilor fără scrupule.

Din acest punct de vedere este absurd și dreptul comerciantului debitor de a-și revoca ori-când oferta.

Consecințele nepractice ale dispozițiilor menționate se agravează și prin faptul, că în sistemul legii tribunalul, în cazul când stinge procedura, nu este obligat să declare pe debitor în stare de faliment, ci are numai facultatea de a examina, dacă este sau nu locul să de-

clare falimentul. Expunerea de motive a legiuitorului în aceasta privință este cu totul neserioasă: „Sistemul declarării neapărate a falimentului ca o consecință a stingerii procedurii de concordat ar fi însemnat să se pună o serioasă piedecă în calea cererilor de concordat prin temerea pe care ar fi avut-o comerciantul, că odată cererea sa respinsă falimentul îl așteaptă sigur“.

Dacă scopul concordatului preventiv este acela de „a evita declararea în stare de faliment“ (a se vedea art. 1, alin. 1 din lege!), ce mai poate aștepta debitorul după stingerea procedurii de concordat, dacă nu falimentul?

Deschiderea falimentului în caz de stingerea procedurii de concordat se impunea deoparte pentru a reține pe comercianți de a abuza de acest privilegiu, pe de altă parte pentru a salva seriozitatea procedurii judiciare, care nu e permis să fie pusă la discreția și jocul ori-cărui debitor.

O greșală aduce după sine altă greșală: Autorul legii nu a prevăzut încetarea plăților ca condiție legală pentru introducerea cererii de concordat, deci nu a putut legifera deschiderea neapărată a falimentului în cazul stingerii procedurii, pentru că deschiderea falimentului comercial este condiționată de încetarea plăților.

Construcția legii este defectuoasă și nejuridică și din motivul, că nu totdeauna este competent de a declara falimentul acel tribunal, care a procedat ca instanță de concordat, prin urmare legea greșește, când aprecierea deschiderii falimentului o pune în atribuția acestui tribunal. Trebuia să spună că instanța competentă pentru declararea falimentului va aprecia etc.

Nu este iertat a strecura în lege erori de tehnică procedurală ca aceea, că „Sentința de omologare a tribunalului este executorie fără considerare la soarta eventualului apel“ și că „sentința aceasta încă nedefinitivă se publică în Monitorul Oficial și se afișează la Camera de comerț“. Executarea sentinței nedefinitive poate produce complicații incalculabile și situații imposibile în cazul când Curtea de apel ar anula sentința și ar ordona stingerea procedurii.

Tot așa de absurdă este și acea dispoziție, conform căreia „sentința de omo-

logare constituie titlu executor pentru creanța fiecărui creditor“ (art. 42, alin. 4) adecă și pentru creanțele, cari au fost contestate de debitor la desbaterea de votare ca fiind total sau în parte achitate, însă totuși au fost admise la vot pe baza dovezilor aparente (de ex. cambii, obligații etc.). Asemenea creanțe trebuiau exceptate dela executare, urmând a fi constatate de instanțele civile.

Este defectuos și capitolul sancțiunilor penale, care în afară de prevederea pedepselor ar trebui să conțină și calificarea de delict sau crimă a infracțiunilor și fixarea instanțelor competente (judecătorie, tribunal). În lipsa acestor dispozițiuni — pe lângă cele patru sisteme de drept penal și procedură penală câte sunt azi în vigoare — conflictele de atribuțiuni vor fi inevitabile.

*

Rechizitorul, căruia i-am supus dispozițiile legii noi despre concordatul preventiv, poate că va apare ca prea aspru și necruțător, însă e obiectiv și izvorește din insistența și arzătoarea dorință, de a se termina odată cu confecționarea superficială a legilor fărăi întregite. Cerem mai multă pregătire, mai multă seriozitate în redactarea legilor, căci perseverând pe lângă sistemul dezastruos practicat dela unire și până azi, vom face dovada, că o țară în care — proporțional sunt cei mulți juriști — nu se pricepe la redactarea legilor.

Să nu se facă legile exclusiv de funcționarii ministerelor, fără ascultarea factorilor cari sunt direct interesați și cari posed cunoștințe practice în materia ce se legiferează. Nu ne putem închipui bunăoară legi judiciare perfecte, cari se alcătuesc fără consultarea magistraturii și a barourilor avocaților. Redactarea legii concordatului preventiv trebuia lăsată în sarcina juriștilor ardeleni și bucovineni, cari au cunoscut din practică atât părțile bune, cât și cele rele ale instituției concordatului preventiv.

Suntem absolut convinși că legea ce am tratat, așa cum s'a confecționat, dacă nu va fi deadreptul neexecutabilă va provoca generale nemulțumiri și va compromite complet instituția concordatului preventiv.

Dr. Ioachim Tolciu, avocat în Cluj.

Stabilizare și bilanț.

Repercursiunile stabilizării monetare asupra întreprinderilor economice private.

De Petre Porușiu, prof. univ.

(Urmare).

Între activele societăților adeseori apar și *cheltuielile de fondare* (cheltuielile actului de înregistrare, de emisiune și altele); acestea în realitate nu sunt active ci cheltuieli; ele ar trebui însumate în cheltuieli generale și numai din considerațiunea, că ar greva prea mult regia generală a primului an de gestiune, s'a admis în practică și în unele legislații repartizarea lor pe mai mulți ani. Cod. com. trans. art. 199, pct. 3: „din cheltuielile primei organizări se va înscrie la debit numai atât, cât revine aceluia an de exercițiu al întreprinderii, după ce s'a împărțit pe cel mult cinci ani”. În consecință pot fi trecute și în bilanțul de revalorizare pe cheia de conversiune, este însă mai prudent a le face să dispară complet, din aceeași rațiune ca și fondul de comerț.

Valoarea *concesiunilor, brevetelor, licențelor și mărcilor de fabricație* sau de comerț, înscrise în bilanț la active, o socotim la fel ca și valoarea fondului de comerț, cu deosebirea că acelea fiind de obicei limitate în timp, la amortizare ne vom orienta după durata lor, repartizându-le pe numărul potrivit de exerciții și aplicând coeficientul de depreciere atât părții din valoarea rămasă neamortizată, cât și cotelor de amortizare. V. Slăvescu (op. cit. p. 68) își formulează părerea identică cu a noastră în modul următor: bunurile de fundațiune cu caracter imaterial nu pot fi trecute în inventar decât cu valoarea lor de procurare sau de cost; cum stabilitatea acestor valori poate fi îndoelnică, este indicată reducerea treptată, până la o valoare de memorie, de. ex. 1 Leu.

Un aspect deosebit prezintă — sub raportul valorizării — participațiunile și mărfurile.

Cât privește *participațiunile* în forma unor capitaluri angajate la alte întreprinderi contra acțiuni, justa lor evaluare este importantă, pentru că majorarea nemotivată a acestor acțiuni slăbește bilanțul propriu al întreprinderii care le deține și invers, subevaluarea lor scade și valoarea acțiunilor proprii și atinge chiar drepturile terților. *Acțiunile întreprinderilor afiliate* pot fi evaluate pe prețul de cost sau pe cursul zilei, dacă acesta din urmă este inferior prețului de cost. Ne dăm însă seamă că nici unul dintre aceste două prețuri nu corespunde valorii interne a acțiunilor, pe care nu o putem afla decât după revalorizarea bilanțului întreprinderii afiliate; dacă acest bilanț nu ne stă la dispoziție, suntem nevoiți a ne orienta sau după cursul mijlociu într'un period mai lung,

sau după prosperitatea și rentabilitatea întreprinderii. Codul com. trans. art. 199, pct. 2, prevede că titlurile, care au un anumit curs, vor fi trecute cel mult după cursul, ce au în ultima zi a anului de exercițiu al întreprinderii. Codul com. german nu permite nici într'un caz depășirea prețului de cost (HGB. art. 261, pct. 1).

Simple participațiunile consorțiale le vom valoriza după utilitatea ce prezintă.

Capitalul investit în *mărfuri* este de obicei realizabil, în consecință nu considerăm mărfurile drept imobilizări în sens propriu, ci drept valori (bunuri) realizabile. La evaluarea lor trebuie să ținem seamă de diferitele modalități de exprimare a valorii, ca prețul de cost, prețul cel mai scăzut în cursul exercițiului, prețul de producțiune calculat pe ziua încheierii bilanțului, prețul de vânzare ce s'ar putea obține în ziua încheierii bilanțului. Dintre toate acestea mai indicat este a se înscrie în bilanțul de revalorizare prețul de cost, fiindcă acesta este baza calculațiunii reale de rentabilitate, raportată la materiile prime și muncă. Adoptând prețul de vânzare, anticipăm asupra beneficiului viitor, iar luând ca bază un preț inferior celui de cost — deși această procedură chiar din contră întărește bilanțul — scurtăm beneficiul exercițiului în curs. Rezultatul urmărit prin înscrierea în bilanț al unui preț de achiziție sub prețul de cost, se poate atinge prin înscrierea simultană la pasive a unui contracont de rezervă pentru diferențe de prețuri.

Pe de altă parte nu putem să trecem cu vederea faptul, că concomitent cu deprecierea monetei se urcă inevitabil prețurile stocurilor de mărfuri mai vechi; totuși valorizarea nu poate sfârși prin a arăta beneficii acolo unde ele realmente — adecă raportate prin un măsurător de valori constant la costul materiilor prime și a muncii — nu există.

Din categoria valorilor realizabile — a bunurilor de transacțiune (Slăvescu, op. cit. p. 69) — mai fac parte *materiile prime în depozit și în curs de fabricațiune*. Valorizarea acestora trebuie efectuată după aceleași principii ca și valorizarea stocurilor de mărfuri. După părerea lui V. Slăvescu (op. cit. p. 72) materiile prime se vor înregistra pe prețul de cost — prețul de procurare; dacă între timp prețul pieței este superior prețului de cost, se menține prețul de cost, căci diferența nu reprezintă un câștig realizat; dacă dimpotrivă, prețul pieței este inferior prețului de cost, se înregistrează prețul pieței, pentru exactitatea și sinceritatea inventarului și bilanțului în momentul încheierii lui; materiile prime în curs de fabricație nu pot fi trecute în inventar cu altă valoare decât valoarea de cost a materiilor prime, la

care se mai adaugă toate cheltuielile de fabricație, făcute de întreprindere până în ziua inventarului. Identică cu această concepție este dispoziția codului comercial german (HGB.) art. 261, pct. 1: „Wertpapiere und Waren, die einer Börsen- oder Marktpreis haben, dürfen höchstens zu dem Börsen- oder Marktpreise des Zeitpunktes, für welchen die Bilanz aufgestellt wird, sofern dieser Preis jedoch den Anschaffungs- oder Herstellungspreis übersteigt, höchstens zu dem letzteren angesetzt werden“. Goldbilanzverordnung art. 4 pct. 1 desființează însă interdicțiunea de a depăși prețul de cost sau de procurare, din aceleași considerațiuni ca la imobilizări.

B) Pasivele.

Prin valorizarea activelor se distruge echilibrul formal al bilanțului și problema care se pune în consecință — atât din punctul de vedere contabil, cât și juridic — este chiar aceasta, de a găsi în ce chip va trebui balanțată *diferența dintre active și pasive*. Prima concluziune logică ne duce la valorizarea acelor poziții pasive din bilanț cari — după analogia unor poziții active sau chiar în legătură cu ele — au fost direct atinse de deprecierea monetară. Astfel sunt conturile de amortizări și obligațiunile (datorile) valorizate prin lege. Diferența care se va mai arăta după această operațiune, între active și pasive, trebuie să o examinăm mai deaproape, spre a-i preciza natura. Odată lămurii asupra naturii ei, vom căuta forma de expresiune bilanciară și juridică a acelei diferențe. Ea poate fi activă sau pasivă. În prima ipoteză stăm în fața creșterii activelor, iar în a doua a pasivelor. Formal creșterea activelor se traduce în beneficiu, iar a pasivelor în pierdere, după formulele citate

$$A - P = C$$

$$A - P = C + X$$

$$A - P = C - Y$$

A înseamnă active, P pasive, C capital, X beneficiu, Y pierdere. Întrebarea e, dacă în cazul desechilibrului bilanciar provocat de revalorizare, diferența activă este ea în realitate un beneficiu și diferența pasivă o pierdere.

În ipoteza creșterii activelor, se aduce ca argument pentru *balanțarea diferenței prin contul profit* împrejurarea, că este un obicei adeseori practicat și în timpuri de stabilitate monetară, de a se înscrie în bilanț efectele și mărfurile cotate la bursă sau având preț de piață pe cursul — prețul — zilei de încheiere a bilanțului, și că în acest caz beneficiul cuprinde elemente rezultate din diferența dintre prețul de cost și cel de inventar. Punctul de vedere pare a fi și juridic, dacă ținem samă de textele mai sus citate ale

legilor noastre pozitive. (Cod. com. rom. art. 24, cod. com. trans. art. 28, 199). El este susținut și de doctrină. Astfel la francezi de către Wahl (Précis de droit commercial, 1922, p. 297):... „par conséquent, sans qu'il y ait en aucune recette dans le cours de l'exercice, la plus-value fortuite de l'actif peut donner légitimement lieu a une distribution; et réciproquement une moins-value peut, malgré un exercice prospère, empêcher la légitimité de la distribution“. Thaller (Traité élémentaire de droit commercial, 1922, p. 154) distinge între diferitele active și aplică punctul de vedere susmenționat numai la mărfuri:... „il faudra donc procéder à un inventaire, c'est-à-dire à une récapitulation des marchandises restantes, en les comptant à leur prix actuel“. Concepția lui se apropie de aceea a codului german. Codul comercial german enunță în art. 40: „Bei der Aufstellung des Inventars und der Bilanz sind sämtliche Vermögensgegenstände und Schulden nach dem Werthe anzusetzen, der ihnen in dem Zeitpunkte beizulegen ist, für welchen die Aufstellung stattfindet“. Pentru societățile pe acțiuni regula suferă restricțiunea, că prețul cotat la bursă sau prețul de piață în ziua încheierii bilanțului — al efectelor și mărfurilor — poate fi trecut la inventar numai în cazul când nu depășesc prețul de cost. Art. 261, pct. 1: „Wertpapiere und Waren, die einen Börsen- oder Marktpreis haben, dürfen höchstens zu dem Börsen- oder Marktpreise des Zeitpunktes, für welchen die Bilanz aufgestellt wird, sofern dieser Preis jedoch den Anschaffungs- oder Herstellungspreis übersteigt, höchstens zu dem letzteren angesetzt werden“. „Diese Vorschriften“ — zice Gareis (Das deutsche Handelsrecht, 1909, p. 264) — „verfolgen den Zweck, die Bilanz möglichs wahr und durchsichtig zu gestalten“. Ea fel precizează criteriile de evaluare ale elementelor din bilanț, în lipsa unor dispozițiuni legale, autorii italieni. V. Navarrini, Trattato elementare di diritto commerciale, 1914, II., p. 162.

(„Revista juridică“)

(Va urma)

Banca internațională a reparațiilor

Ultimele lucrări pentru înființarea Băncii internaționale a reparațiilor au fost terminate săptămâna trecută de comitetul de experți și banca se va putea constitui deja în timp apropiat.

Sediul băncii va fi Basel (Elveția) oraș cu cele mai excelente legături de cale ferată în toate direcțiile.

Scopul Băncii este să colaboreze cu băncile de emisiune, să înlesnească această colaborare, să deschidă noi posibilități pentru transacțiunile financiare internaționale, și să funcționeze ca un

oficiu de administrare la plățile internaționale. Va primi plățile germane în contul reparațiilor, le va repartiza creditorilor, va comercializa și mobiliza unele plăți determinate din anuitățile germane.

Capitalul Băncii este fixat la 500 milioane franci elvețieni. Din acest capital, 25 la sută va trebui să fie vărsat la subscriere. Acțiunile vor fi oferite numai țărilor interesate în chestiunea reparațiilor sau acelor țări a căror monedă corespunde cerințelor practice ale etalonului aur. La repartizarea de alte acțiuni, va hotărî Consiliul de administrație al Băncii.

Băncile de emisiune ale Belgiei, Angliei, Franței, Germaniei, Italiei, Japoniei și Statelor Unite sunt autorizate să subscrie cel puțin 55 la sută din nouile acțiuni, în părți egale. Dreptul de vot este exercitat prin Băncile de emisiune participante.

Banca este autorizată să cumpere și să vândă aur în monete, în lingouri și devize, în cont propriu sau în contul Băncilor de emisiune. Deasemenea să primească în depozit aur și devize din partea Băncilor de emisiune, să acorde împrumuturi, să sconteze trate și cekuri, să cumpere și să vândă efecte cotate la bursă, nu însă acțiuni, să primească depozite, să facă afaceri cu băncile, societățile și persoanele private, dintr'o țară, cu condițiunea însă ca Banca de emisiune respectivă să nu se opună.

Banca Internațională nu este îndreptățită să emită banenote. Ea nu poate acorda împrumuturi guvernelor și nu poate exercita o influență dominantă asupra vreunei întreprinderi. Toate afacerile ei vor trebui să fie conduse de grija esențială a menținerii lichidității financiare.

Consiliul de administrație va fi alcătuit din câte doi conducători din partea fiecăreia din cele șapte principale Bănci de emisiune interesate, din câte un reprezentant al comerțului, industriei și finanței din țările participante și din 9 conducători delegați de Băncile de emisiune din celelalte țări. Atât cât Germania va avea de plătit reparațiuni, vor funcționa în plus și câte un director francez și german.

Președintele Consiliului de administrație, care este și președintele Băncii este ales pe o perioadă de trei ani. El poate fi reales în această demnitate, la expirarea mandatului. Directorul general este numit de Consiliul de administrație, pe baza propunerii președintelui și este răspunzător față de acesta.

Din beneficiul Băncii se va împărți un dividend ce nu poate trece de 12 la sută. Partea ce eventual ar depăși acest procent va fi destinată constituirii unui fond de rezervă, până ce se va

realiza o sumă care să întrecă de cinci ori capitalul vărsat. După aceea, prisosul de beneficiu trece în proporție de 75 la sută în beneficiul Germaniei și a țărilor ce au dreptul la reparații, iar 25 la sută la fond special, pentru plata ultimelor 22 anuități prevăzute prin planul Young.

Alfred Nobel.

Dintru început te frapează, din biografia lui Alfred Nobel, faptul că el supranumit „regele dinamitei” la sfârșitul vieții sale a devenit „pacifistul”, care a lăsat o avere enormă câștigată în urma invențiilor și fabricațiilor de explozibile, pentru scopuri de binefacere și pentru scopuri, care promovează pacea.

Alfred Nobel s'a născut în Stockholm la 21 Octombrie 1833 și a fost fiul unui industriaș stabilit în Rusia. Se prepară la fel ca și cei doi frați mai mari pentru a deveni inginer. La etatea de 17 ani este trimis de tatăl său în America pe lângă vestitul inginer suedez John Ericson, care se ocupa pe atunci cu construcțiunii navale. Aci stătu până la etatea de 21 ani când se reîntoarce în Rusia. Rusia în timpul acesta purta războiu și se apăra în contra flotelor aliate ale Franței și Angliei. Flota Rusiei este atacată atât pe Marea Neagră, unde portul Sebastopol, cât și pe Marea Baltică, unde Kronstadt, fortul capitalei sunt în pericol. Siguranța capitalei depindea în mare parte de capacitatea productivă a micii fabrici Nobel, a tatălui său care fabrica materialul de războiu. Constrânși Rușii de necesități, mica fabrică se transformă repede într'o mare uzină, în care lucrau peste 1000 de lucrători, cifră mare pentru acel timp.

Cu sfârșitul războiului din Crimeia s'a sfârșit și activitatea uzinei. După încheierea păcii Rusia nu și mai procură arme dela fabrica Nobel, ci dela foștii inamici. Activitatea acestei fabrici scăzând din ce în ce ajunse până acolo încât bătrânul Emanoil Nobel, tatăl lui Alfred, se văzu constrâns să-și caute alt câmp de activitate. Întreprinde construcția de vapoare pentru Volga. Așa începută noua întreprindere și dă faliment. Creditorii cer înlăturarea bătrânului Nobel dela conducerea întreprinderii și rămâne ca director al doilea fiu al lui.

Familia Nobel nu mai află nimic bun de făcut în Rusia și se decide a se reîntoarce în patria sa și a începe ceva acolo. Zis și făcut. Reîntorși în patrie fondează o fabrică de explozibile și Alfred caută să exploateze un gazometru brevetat. Trudă înzadar, afacerea nu mergea. Ce să mai facă acum? Nu mai întvedeau altă scăpare decât să meargă unul la Paris și să caute de a cointeresa pe vreun capitalist la întreprinderea și scopurile lor. Încercare zadarnică. Capitaliștii câștigau mult și bine în întreprinderile de cale ferată, care erau la modă atunci, și nu le convenea de loc să-și plaseze capitalul în o întreprindere de explozibile, nesigură și departe undeva la nord.

După atâtea eșecuri, aproape disperați s'au hotărât a-și comunica și expune planul și împă-

ratului Napoleon III, care atunci era în apogeul gloriei sale. Acesta se ocupa de chestiuni tehnice tot cu atâta râvnă cât și cu cele militare. Dacă nu a sprijinit în mod direct cu capital propriu întreprinderea familiei Nobel, totuși a fost destul ca în urma gestului său, financiarul Péreire să-și plaseze 100.000 franci în întreprinderile acestei familii.

Incântat se reîntoarce Alfred Nobel acasă și se pune pe lucru. În timpul acela se lucra cu nitroglicerina așa cum fu inventată înainte cu 20 ani, se lucra foarte greu, fiind amenințat în tot timpul să-și explodeze în mâini. Alfred Nobel după experiențe lungi, inventă cu ajutorul prafului de pușcă un explosiv lichid mai puțin periculos, cel puțin în teorie. Invențiunea aceasta o brevetă la 15 Iulie 1864 și fu întrebuințată cu mult efect în mine și la construcții de tunele. Dar noul explosiv își făcu efectul și unde nu trebuia, și la 3 Septembrie 1864 fabrica Nobel explodează. Un mare număr de lucrători fură îngropați între zidurile fabricii, ce s'a dărâmat și chiar și un frate mai mic de a lui Nobel își găsi moartea aci. Agitația în urma acestei explozii fu foarte mare în toată țara. Publicul se revoltă și cerea interzicerea de a se mai face noi experiențe cu aceasta materie diabolică. În urma protestărilor guvernul se văzu silit să interzică firmei Nobel autorizația de a-și construi o nouă uzină. Cariera lui Nobel părea din nou a fi nimicită. Ca om isteț însă găsi o eșire din înecătură. Cum în toată țara e refuzat a mai lucra, căută a se refugia pe apă. Își procură un vapor vechiu, pe care îl ancoră pe lacul Maelar departe de țarm și își instală un laborator pentru experiențe. Dar nici aci nu avea liniștea deplină. Locuitorii fărâmurilor înfricați ca nu cumva vaporul Nobel să facă explozie și să le pericliteze viața și avutul, îl făcură a se muta de vreo câteva ori. De altcunum nici străinătatea nu avea mai multă încredere în el și în fabricațiunea lui. America interzise importarea și întrebuințarea explosibilului periculos, explosibilului suedez, inventat de el. Dar cu toate aceste invențiunea lui Nobel pe zi ce mergea triumfa, căci acolo unde curajul inventatorului încetează, intervin oamenii de afaceri și speculatorii. Nobel își află asociați, cari îl finanțau încât putea din nou fabrica explosibilul lichid în en-gros.

După diferite intervenții direcțiunea căilor ferate suedeze se decide a întrebuința explosibilul lui Nobel la construcția unui tunel din apropierea Stockholmului. Poliția, care interzise întrebuințarea acestui explosibil, încă în urma acestui fapt nu-și mai poate mult susține interzicerea. Nobel primește o autorizație și cu doi asociați își construiește noua fabrică pe un câmp izolat.

Nu peste mult se interesează de invenția sa și Germania. Un avocat și un comerciant din Hamburg, cari își dădea seama de importanța invenției, Nobel este invitat a fonda cu concursul lor o fabrică de explosibile la Krummel, în apropiere de Hamburg, pe malul Elbei. Aceasta fu prima întreprindere construită în străinătate în anul 1865. După câțiva ani o a doua întreprindere se fondă în străinătate, în Norvegia, care încă fabrica explosibilul lui Nobel.

După perioada aceasta primă de expansiune comercială urmară ani de muncă grea de labo-

rator. Voia a afla un explosibil solid, care să fie tot atât de eficace ca și cel lichid inventat de el. La câțiva ani odată întâmplător observă, că vărând lichid pe pământ, pământ ce întrebuințau la ambalage, acesta iute absorbit se preface într-o bucată solidă și explosibilul își menține proprietățile. Așa, odată observat procedeul acesta, încercă la voia întâmplării fel și fel de amestecuri și constată în cele din urmă, că siliciul pulverizat se adaptă mai bine. Absorbea cu mare ușurință nitroglicerina și extracțiunea ei nu costa mult și se afla în mari cantități prin împrejurimi. Ba mai mult, se transporta ușor. Cu un cuvânt, îndeplinea pe deplin condițiunile cerute unei materii prime. Dealtcunum amestecul explosibilului lichid cu siliciul dădea un explosiv de o energie cu mult mai mare decât era cel lichid și se manipula în comparație mult mai ușor.

Că de ce forță dispunea acest nou produs numit „dynamită“ se văzu nu peste mult prin o serie întreagă de explozii.

Seria catastrofelor se începu pe o stradă din New-York. Un călător neamț își lăsă bagajul la un portar dela un hotel mic din Greenwich Street, zicând că va veni după el peste vreo câteva zile. Timpul trecea și nu mai venia nime după bagaj. Portarul îl păstră în camera sa șezând pe el când curățea ghetele. Într-o zi un băiat observă un fum roșu eșind din el. Portarul mai avu prezența de spirit de a-l ridica și de a-l duce afară în stradă și a se întoarce cu pași grăbiți înapoi în cameră. Spre norocul lui, căci în momentul următor o detunătură puternică se auzi și asfaltul fu rupt într-o adâncime de 4 metri. Fațadele caselor de jur împrejur stricate precum și geamurile întregi împrejurimi. (Va urma).

Situația.

În general pe piață nu se resimte nici o îmbunătățire, iar știrile parvenite din jurul băncilor mari sunt foarte pesimiste.

Cu toate acestea în bursă începe să se arate oare-cari posibilități de lucru. Conjunctura favorabilă ce se prevede pe piața petrolului provenind din tendința de contingentare a producției americane, apoi din refacerea cartelului petrolifer din țară, au îmbunătățit prețurile produselor petrolifere aproape cu 20%.

Urcarea prețurilor acestor produse a avut ca urmare o cerere mai intensă a hârtiilor petrolifere. Au avut amatori nu numai hârtiile de prima mână ca Astra, Steaua, Concordia, IRDP. Credit Mintier, ci și exiticele neglijate anul acesta cu totul, ca Petrolul Românesc, Petrol Govora, România Petroliferă, Banca Minelor, Sospiro.

Fermitatea acestora susține bine și prețul celorlalte hârtii.

Rentele au fost în ultima săptămână foarte căutate.

București.

Remizier.

CRONICA.

Necrolog. *Aurel Ciortea*, fostul rector al Academiei Comerciale din Cluj, membru în Consiliile de censored a băncilor, „Prima Ardeleană” soc. de asigurare; „Banca Centrală pentru industrie și comerț” și „Vatra”, toate în Cluj, a încetat din viață la 9 cert. în Berlin, în etate de 57 ani. A fost înmormântat la 17 cert. în Cluj.

Asociația Bursei, București La 14 cert. s'a constituit Asociația Bursei, sub titlul „Asociațiunea Bursei de efecte, acțiuni și schimb din București”.

Scopul asociației este a reuni pe comercianți, industriași și bancheri, în localul bursei, în vederea negocierii valorilor publice și private, a monetelor și devizelor.

Fuziuni de întreprinderi miniere și bancare românești. Urmând spiritul vremii și conduse de rațiuni financiare, câteva întreprinderi miniere mari și bănci puternice au inițiat tratative în vederea unor fuziuni. Este vorba să fuzioneze Banca de Credit Român și Banca Chrissoveloni; Creditul Miner și soc. I. R. D. P. și societățile Lupeni și Petroșani toate având sediul în capitală.

Fuziuni de bănci românești ardeleni Banca Română s. a., Alba-Iulia, fuzionând cu Creditul Românesc s. a. Aiud, firma acestora din urmă a fost radiată în registrul firmelor.

În locul Creditului Românesc va funcționa în viitor în Aiud Sucursala Băncii Române.

Capital soc., a Băncii Române a fost sporit la Lei 5.000.000, în 10.000 acții a Lei 500.

Carnetele de contribuabili, desființate în Ardeal, fără nici un motiv plauzibil, și cu totul necunoscute în vechiul regat, deși foarte practice căci arată fiecărui cetățean, cât impozit are de plătit în general și sub ce titlu, cât a plătit și cât mai restează, vor fi din nou introduse în Ardeal resp. înființate și în vechiul Regat.

Se vor completa și distribui contribuabililor până la 15 Decembrie a. c.

lata o inovație bună și pentru controlul propriu al fiecărui cetățean, și și pentru controlul Percepțiilor de dare.

Cifre interesante și elocvente ne dă ziarul „Universul”, asupra beneficiilor realizate de acest ziar și de societatea anonimă a ziarelor „Dimineața”, și „Adevărul”, în ultimii 5 ani. Prima a realizat în anii 1924—1928, un beneficiu net de Lei 34.600.000 rotund, iar a doua Lei 8.700.000 rotund.

Consumul Funcționarilor Publici din Cluj.

Convocare.

Potrivit § 22 din statute, membri Consumului Funcționarilor Publici din Cluj se convoacă la

a IX-a Adunare Generală Ordinară

pe ziua de 8 Decembrie 1929, orele 10 a. m., în sala cea mare de ședințe a Primăriei Municipiului Cluj, cu următoarea Ordine de zi: 1. Raportul Consiliului de administrație și al Comisiei censored-urilor. 2. Aprobarea Bilanțului și Contului Profit și Pierdere încheiate la 30 Iunie 1928 și darea absolutorului. 3. Deciziune asupra profitului net. 4. Modificarea statutelor. — Membri neprezentându-se în număr de cel puțin 50, adunarea generală se convoacă prin aceasta pe ziua de 15 Decembrie a. c., la aceeași oră și în aceeași sală. — Cluj, la 11 Noembrie 1929. Președinte, I. C. Cătuneanu, profesor universitar.

Bilanț General încheiat la 30 Iunie 1928. *Active*: Numerar 18.848'95 Lei. Mărfuri 2.135.774'—, Diverși debitori 443.864'88, Mobilier 93.333'—, Imobile 900.000'—, Garanții diverse 700'—, Total 3.592.520'83. *Passive*: Capital social Lei 294.700'—, Fond de rezervă 310.011'78, Dividend nereclamat 29.105'—, Diverși creditori 2.760.350'48, Furnizori 129.213'—, Profit curat 69.140'57. Total 3.592.520'83.

Profit și Pierdere la 30 Iunie 1928. *Debit*: Cheltuieli generale: Impozite și taxe comunale 181.326'—, Luminat, încălzit, spese pft., casa cercuală etc. 195.197'57, Salarii 283.285'—, Amortizare din mobilier 16.572'—, Profit curat 69.140'57. Total 745.521'14 Lei. *Credit*: Venit dela mărfuri 400.102'64 Venit dela imobil. 298.709'50, Dobânzi 46.709'—, Total 745.521'14. — Numărul membrilor 3705. — ss. *Andrei Nemeșiu*, director.

Consiliul de administrație: ss. I. C. Cătuneanu, președinte, ss. A. Ciortea, vicepreședinte, ss. Gh. Bratu, ss. Ieronim Spornic, ss. Dr. Constantin Jurcan, ss. Dr. Septimiu Barișiu, ss. Dr. A. Bugnariu, ss. Ion Apolzan, ss. Ioan Bătuca, ss. Ioan Iseu, ss. Alexandru Ionescu, ss. Gh. Mureșan.

Subsemnatul Comitet de censored am examinat conturile de mai sus și le-am aflat în consonanță cu registrele. ss. N. Dascalovici, președinte, ss. V. Fărcaș, ss. I. Peptea, ss. I. Rösler, ss. E. D. Măcelariu.

Consumul Funcționarilor Publici din Cluj.**Convocare.**

Potrivit § 22 din Statute, membri Consumului Funcționarilor Publici din Cluj se convoacă la

a X-a Adunare Generală Ordinară

pe ziua de 8 Decembrie 1929, orele 11 a. m., în sala cea mare de ședințe a Primăriei Municipiului Cluj cu următoarea ordine de zi: 1. Raportul Consiliului de administrație și al Comisiei de cenzori. 2. Aprobarea Bilanțului și a Contului Profit și Pierdere încheiate la 30 lunie 1929 și darea absolutului. 3. Deciziunea asupra profitului net și asupra dividendei rezultată din gestiunea 1925/26, dar neridicată încă. 4. Alegerea cu mandat pe doi ani a noului Consiliu de administrație (12 membri) și a 3 membri în Comisia de cenzori a căror mandat expiră.

Membrii neprezentându-se în număr de cel puțin 50, adunarea generală neputându-se ținea în acest caz — se convoacă prin aceasta pe ziua de 15 Decembrie a. c., la aceeași oră, în aceeași

sală și cu aceeași ordine de zi. — Cluj, 11 Noembrie 1929. — Președinte, I. C. Cătuneanu, profesor universitar

Bilanț General încheiat la 30 lunie 1929. *Active:* Cassa 21.651.05, Mărfuri 2,857.005.—, Debitori 561.009.05, Mobilier 116.158.—, Imobile 900.000. Garanții diverse 700.—, Total 4,456.523.10. *Pasive:* Capital societar 343.350.—, Fond de rezervă 339.635. Dividend nereclamat 43.192.50, Fond de binefacere 66.35, Creditori 3,627.055.50, Profit curat 103.223.75, Total 4,456.523.10.

Contul Profit și Pierdere încheiat la 30 lunie 1929. *Cheltuieli:* Cheltuieli generale 413.102.50, Salarii 306.310.—, Profit net 103.223.75, Total 822.636.25, *Venituri:* Venit dela mărfuri 558.966.25, Denit dela imobile 263.670.—, Total 822.636.25. — Numărul membrilor 3671. — ss. Director A. Nemeșiu, ss. I. C. Cătuneanu, președinte, ss. Ieronim Spornic, ss. Alexandru Ionescu, ss. Ion Bătucă, ss. Ion Apolzan, ss. Gh. Bratu, ss. Dr. C. Jurean, ss. Dr. Septimiu Barișiu. — Subsemnatul Comitet de cenzori am verificat conturile prezente și le-am găsit în ordine și în consonanță cu registrele: ss. Președinte Dascaloviciu Nicolae, ss. Iacob Peptea, ss. Ioan Rösler, ss. V. Fărcaș, ss. E. D. Măcelariu.

„SURUL“, institut de credit și de economii, societate pe acții în Racovița.**Convocare la a XVIII-a adunare generală ordinară**

ce se va ținea în ziua de 6 Decembrie 1929, la orele 4 p. m., la sediul institutului în comuna Racovița.

ORDINEA DE ZI:

1. Raportul Direcțiunii și al Comitetului de supraveghere despre gestiunea anului trecut;
2. Aprobarea bilanțului anului 1928, și darea absolutului direcțiunii și comitetului;
3. Distribuirea profitului curat;
4. Alegerea Președintelui, direcțiunii și comitetului de supraveghere;
5. Eventuale propuneri.

Racovița, la 15 Noembrie 1929.

DIRECȚIUNEA A.**Bilanț la 31 Decembrie 1928.**

Activ.	Lei	b.	Pasiv.	Lei	b.
Cassa în numerar	178	676.72	Capital	25.000	—
Imprumuturi pe obligațiuni	418.555	50	Fondul de rezervă	25.334	40
Cambii	13.350	—	Fondul cultural	2.640	85
Imprumuturi intabulate	850	—	Depuneri spre fructificare	558.596	88
Depunerea fondului cultural	2.640	85	Diverși creditori	5.720	28
Mobilier	3.000	—	Dividendă neridicată	867	82
Dobânzi transitoare restante	15.37	—	Profit curat	14.186	84
	632.447	07		632.447	07

Debit.**Profit și Pierdere la 31 Decembrie 1928.****Credit**

Debit.	Lei	b.	Credit	Lei	b.
Dobânzi dela Depuneri spre fructificare	54.115	89	Dobânzi dela Imprumuturi pe oblig.	6.965	48
Contribuțiuni	6.493	—	Depto cambii	18.658	—
Salare	3.300	—	Dobânzi dela Depuneri proprii	796	—
Spese diverse	4.705	—	Provizțiuni	1.350	25
Profit curat	14.186	84			
	82.499	73		82.499	73

Racovița, la 31 Decembrie 1928.

DIRECȚIUNEA A:

ss. Liviu Florian, președinte; ss. Valeriu Florian, ss. Ioan Doican, ss. Ioan Maerean,
ss. Nicolae Bolanga, ss. Nicolae Ianeu, ss. David Mohan.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.
Racovița la Februarie 1929.

ss. Simion Mohan,

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE:

ss. Ovidiu Florian,

ss. Ioan Bădilă,

ss. George Maerean.